

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne:1.9.2017
Čj. MSP-430/2016-OJD-SPZ/2
Počet listů:2
Přílohy:3

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. zemřelý V.Č. – stížnost pro porušení zákona

Příloha:

Ověřená kopie rozsudku Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp. zn. T 21/55

Zpráva VÚA Praha 6 - Ruzyně ze dne 6.5.2016, čj. 283-2/2016-211100

Podnět JUDr. L.M. ke stížnosti pro porušení zákona ze dne 23.3.2016

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného V.Č.,

stížnost pro porušení zákona

proti rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, byl obviněný V.Č. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 let a dále byla vyslovena ztráta čestných práv občanských a ztráta práv uvedených v § 44 odst. 2 tr. zákona na 3 roky. Rozsudek nabyl právní moci dnem jeho vyhlášení, tedy dne 16.7.1955.

Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím, že ačkoliv mu byl řádně doručen povolávací rozkaz k nástupu vojenského cvičení, toto dne 5.10.1954 řádně nenastoupil a neučinil tak ani do 24 hodin po lhůtě stanovené v povolávacím rozkaze, přičemž se odvolával na svoje náboženské přesvědčení Svědka Jehovova.

Návrh na zahájení rehabilitačního řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebyl v dané věci podán ani obviněným, ani vojenským prokurátorem.

Napadeným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, byl porušen zákon v neprospěch obviněného V.Č. v ust. § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve vztahu k ust. § 265 odst. 1 tr. zákona č. 86/1950 Sb.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu nenastoupení služby k branné moci dopustil ten, kdo v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě nebo zvláštní službě nenastoupil službu v branné moci do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím rozkaze.

Těmito výše uvedenými ustanoveními se bývalý Nižší vojenský soud v Brně důsledně neřídil.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené Ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu také odporovalo jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci bylo při přezkumném řízení vycházeno z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obviněný V.Č. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně nebylo zohledněno, že jmenovaný uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené tehdejší Ústavou z 9. května 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.). Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující.

V případě obviněného se jednalo o čin směřující k uplatnění základního práva občana zaručeného mu ustanovením § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948, podle něhož má každý právo volby jakékoliv náboženské víry. Na druhé straně Ústava z roku 1948 stanovila v § 34 odst. 1, 2 základní povinnosti občana ke státu, mezi nimiž byla i povinnost konat vojenskou službu. Obviněný neměl možnost dostat svým povinností, jež mu byly uloženy zákonem, aniž by se dostal do rozporu s vlastním svědomím.

Navíc v době, kdy se obviněný měl dopustit protiprávního jednání, tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu základní vojenské služby pro případy, kdy by její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

V návaznosti na výše uvedené lze konstatovat, že rozsudek Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, byl nepřiměřeně tvrdý nejen ve výroku o trestu, ale především ve výroku o vině, přičemž nelze jednání obviněného spočívající v nenastoupení vojenského cvičení v roce 1954 považovat za trestný čin a je namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, jakož i další navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak trvající nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění pozůstalým.

Navrhují proto, aby Nejvyšší soud České republiky:

- 1) podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, byl v neprospěch obviněného V. Č. porušen zákon v ust. § 2 odst. 3 tr. zákona č. 87/1950 Sb., ve vztahu k ust. § 265 odst. 1 tr. zákona č. 86/1950 Sb.,
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47 ze dne 16.7.1955, sp.zn. T 21/55, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a obviněného V.Č. podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obžaloby pro skutek spočívající v tom, že ačkoliv mu byl řádně doručen povolávací rozkaz k nástupu vojenského cvičení, toto dne 5.10.1954 řádně nenastoupil a neučinil tak ani do 24 hodin po lhůtě stanovené v povolávacím rozkaze, přičemž se odvolával na svoje náboženské přesvědčení Svědka Jehovova, čímž měl spáchat trestný čin nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 tr. zák. č. 86/1950 Sb., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem, a neshledá-li pro takový postup zákonné podmínky, aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [3 Tz 71/2017](#)